

Gospodarsko finančna kriza se nadaljuje

Premier Borut Pahor vendarle napovedal ukrepe

Slovenija se blešči v lučeh in okraških, ljudje hite na delo ali po opravkih, razmišljajo o darilih, ki jih dajejo svojim in prijateljem, kristjani pa se v adventu, ki v latinščini pomeni prihod, štiri tedne pred Božičem pripravljajo na Jezusovo rojstvo. Samo Ljubljano krasi več kot 40 kilometrov luči. Po vsem sodeč bi se lahko zdelo, da Slovenija živi običajno življenje z vzdušjem, kakršnega smo vajeni ob Božiču, koncu starega leta in ob prihodu novega leta.

Toda družba, država in politika delujejo po svoji logiki in se zdaj soočajo z najhujšo finančnogospodarsko in v marsičem tudi politično krizo, kar jih je bilo v vsej zgodovini Slovenije. Posebno premier Borut Pahor je v tem obdobju zelo dejaven, pri čemer kaže sposobnosti dobrega govornika in politika, ki bi bil rad čim bolj priljubljen v javnosti. Vendar je sedaj svoje trditve, ki jih je ponavljal kar nekaj časa, da namreč slovensko gospodarstvo že okreva in uspešno premaguje krizo, zamenjal z bolj stvarnimi pogledi na razmere. Prvič je napovedal ukrepe in reforme, ki jih bo sprejela vlada zoper krizo, pri tem pa določil tudi roke, do kdaj bo to storila. Tako je zagotovil, da bo v januarju prihodnjega leta v parlament vložila predlog zakona o najnižji plači v Sloveniji, pri čemer naj bi upoštevala zahteve sindikatov, da bi najnižja plača morala znašati vsaj 600 evrov neto na mesec. Vlada naj bi kmalu po novem letu pripravila in objavila predlogo o reformah zdravstvenega in pokojninskega sistema ter trga dela.

Spremembe bodo omejele pravice Slovencev na omenjenih področjih in sindikati napovedujejo ostro nasprotovanje tako zasnovanim in zamišljenim reformam. V javnosti najbolj odločno nasprotujejo vladnemu predlogu, naj bi v prihodnje starostna doba za upokojitev znašala 65 let, za ženske in moške. Vsi ključni dejavniki pri odločanju o ukrepih zoper krizo in predvidenih reformah, to so vlada, delodajalci in sindikalne centre, poudarjajo, da bodo uspehi uresničljivi in sprejeti le v primeru, da bo med njimi spre-

jet t. i. socialni sporazum. Očitno pa je najbolj zavezujoča izjava predsednika vlade, da se bo v letu 2010 obnovila gospodarska rast in dosegla en odstotek bruto domačega proizvoda, kar pomeni, da bi za tolikšen obseg povečalo narodno bogastvo. Premier Borut Pahor hkrati zagotavlja, da se bo naraščanje brezposelnosti upočasnilo, tako da bo ob Božiču naslednjega leta v Sloveniji največ 120.000 ljudi brez dela.

Marsikaj pomembnega za Slovenijo pa se v tem prazničnem obdobju dogaja tudi na drugih področjih. Najbolj odmeva in povzroča proteste in negotovanja dejanje predsednika države dr. Danila Türka, ki je ministra za notranje zadeve v obdobju prejšnje države, Tomaža Erta, odlikoval s srebrnim znakom za usluge, domnevno zato, ker je 1. decembra leta 1989 preprečil prihod srbskih protestnikov na miting v Ljubljani, kjer naj bi odstavili tedanjo oblast. Najbolj odločno so protestirali v opozicijski Slovenski

dmeokratski stranki, med politiki pa Janez Janša, Dimitrij Rupel, Igor Bavčar, Lojze Peterle in druge osebnosti, zaslužne za osamosvojitve države. Od državnega poglavarja so zahtevali, da odlikovanje prekliče ali pa naj odstopi, vendar tega ni napravil. Izgovarja se, da so protesti zgolj "čustvene narave". Očitno se nihalo sedanje oblasti v Sloveniji hitro premika na območje t. i. levice. Zaradi tega v državi ni bilo nobene uradne počastitve dvajsete

obletnice demokratičnih sprememb v Evropi, pa tudi ne ustanovitve koalicije demokratičnih strank, znane pod imenom Demos, ki je izvedla osamosvojitve Slovenije in uvedla demokracijo, ki je temeljni odnos v družbi in državi.

Vlada si mrzlično prizadeva, da bi Državni zbor čim prej sprejel nov Družinski zakonik, s katerim bi istospolne partnerje izenačili s tradicionalno družino, ki jo sestavljajo mož, žena in otroci. Nihče iz sedanje oblasti ni povedal, zakaj se s sprejemom omenjenega zakonika tako zelo mudi, saj so zadeve družine dobro urejene in rešene. Nasprotniki vladnega projekta so zbrali 15 tisoč podpisov in zahtevajo, da vlada predlog umakne iz razprave. Pomenljivo je posredovanje novega ljubljanskega nadškofa in metropolita Antona Stresa. Na posvetu o predlaganem družinskem zakoniku, ki ga je 3. t. m. pripravila Komisija pravičnosti in mir pridružuje vsem, ki razmišljajo podobno in jih skrbi prihodnost. Ta bi bila črna, če bi bil predlagani družinski zakonik sprejet.

Nasprotovanje novemu zakonu o RTV Slovenija

Med razpravo o novem zakonu o RTV Slovenija, ki so ga pripravili na ministrstvu za kulturo, je ta vzbudil veliko pripomb in nasprotovanj. Predlog sta zavrnila tudi Programski svet in Svet delavcev radiotelevizijskega zavoda. Nov zakon naj bi namreč omogočil tudi vdor sedanje vladajoče politike v vodenje in upravljanje javne RTV. Po mnenju kritikov predloga novega zakona o RTV Slovenija, naj bi tega umaknili iz obravnave. Ministrstvo za kulturo pa za zdaj omenjeno zahtevo zavrača.

Marijan Drobež

Kratke

Priprave na briško božičnico

V dvorani v Biljani, v Goriških Brdih, so se začele priprave pevcev in drugih, ki bodo sodelovali v programih briške božičnice. Ta prireditve verskokulturnega značaja in pomena bo v Biljani 10. januarja 2010. Najbolj množično bodo na briški božičnici sodelovali pevci oz. njihovi zbori. Strnili se bodo v združeni zbor, pri koncertu pa bo sodeloval tudi mešani pevski zbor Portelli iz Mariana v Furlaniji. Spored bo obogatil tudi briški godalni orkester. Poleg družjenja nastopajočih in drugih prebivalcev Goriških Brd bo namen briške božičnice tudi denarna nabirka za obnovo pastoralnega doma sv. Mihaela v Biljani.

Knjiga o ženskosti v Sloveniji med leti 1848-1902

Založba univerze v Novi Gorici je izdala znanstveno monografijo z naslovom Evine hčere: konstruiranje ženskosti v slovenskem javnem diskurzu 1848-1902. Njena avtorica je docentka dr. Katja Mihurko-Poniž, zaposlena na novogoriški univerzi. V svojem delu opisuje in razlaga, kakšne so bile posebnosti slovenskih razprav in razmišljanj o ženskosti, upošteva obravnave o tej temi, ki so potekale v drugih deželah na območju tedanje avstro-ogrske monarhije. S kritičnim branjem je v svoji monografiji analizirala prispevke v časopisih in revijah, ki so pisal o vlogi Slovenk v narodnem gibanju, v materinstvu, zakonu, pri vzgoji deklet, ženskem izobraževanju, prostituciji, ženski seksualnosti in o drugih vprašanih. Avtorica je ob tem ugotovila, "da so bili zapisi o ženskah v omenjenem obdobju dejansko pripovedi o ženskosti, ki se je na Slovenskem vzpostavila kot problem šele, ko so o njej začeli razpravljati". Ob izidu znanstvene monografije docentke dr. Katje Mihurko-Poniž, sodelavke univerze v Novi Gorici, dodajamo, da je v Sloveniji v zadnjih letih izšlo več del s podobno tematiko.

Brezplačen časnik za bralce in ljubitelje knjig

Založba Modrijan v Ljubljani, ki se je v preteklih nekaj letih uvrstila med najbolj uspešne v Sloveniji, izdaja tudi brezplačni časopis, namenjen bralcem in drugim ljubiteljem knjig. V njem objavljajo zlasti novice o izdajanju novih knjig in drugih del s področja literature ter ocene in članke znanih pisateljev, med katerimi je tudi Drago Jančar. Nova številka časnika z naslovom Modrijan obsega 40 strani in je izšla v nakladi 95 tisoč izvodov. Pred kratkim je Založba Modrijan odprla svojo novo knjigarno v središču Ljubljane. V njej nudijo tudi več kot tisoč časopisov iz 82 držav, ki so natisnjeni v 41 jezikih. Pisatelj Drago Jančar, glasbenik Boštjan Dermol in glasbenik Vlado Kreslin so za obiskovalce nove knjigarne pripravili vsak svoj izbor knjig, ki so po njihovem mnenju ta čas najbolj zaželene in uspešne v Sloveniji.

V Sloveniji zapiranje agencij za promet z nepremičninami

Finančno-gospodarska kriza v Sloveniji ima posledice tudi v prometu s hišami, stanovanji in nasploj z nepremičninami. Ponudniki le-teh ne znižujejo cen, posebej v Ljubljani, na Gorenjskem in v Slovenski Istri, kjer je povpraševanje za nakup hiš oz. stanovanj največje, zainteresirani kupci pa morajo zaradi pomanjkanja denarja pogosto opuščati svoje namere. Pomemben vzrok za zastoje na trgu z nepremičninami naj bi bila tudi negotovost zaradi napovedane obdavčitve hiš, stanovanj in

drugih nepremičnin v Sloveniji. Nekdaj so v Sloveniji prek agencij za promet z nepremičninami prodali celo do 6 tisoč hiš ali stanovanj na mesec, v obdobju do sedaj pa se je prodaja slednjih znižala celo za 85%. Po neuradnih podatkih so doslej zaradi krize oz. zastojev na trgu zaprli 17% vseh nepremičninskih agencij v državi, največ v Ljubljani, v Slovenski Istri in na Krasu.

Izjava Mnenjskega gibanja za Slovensko Istro Preložimo rešitev spora s Hrvaško na boljše čase

Podpisniki podpiramo napore slovenskih oblasti, da bi dosegle s Hrvaško pravično mejo, to je tako, ki bi vključevala tudi stik slovenskih teritorialnih voda z odprtim morjem. To pa je dosegljivo samo v primeru, da bi se razmejitev izvršila po načelu zunanje pravičnosti (ex aequo et bono). Tega

ločbi o zagotovitvi povezave Slovenije z odprtim morjem. Če bi razsodišče ravnalo v nasprotju z navedenimi določbami sporazuma, ima Hrvaška vso pravico, da njegovo razsodbo zavrne. O tem si tudi ni treba delati iluzij, saj nam že danes vse avtoritete, od hrvaške Cerkev navzdol, prek predsednikov države in vlade, po-

načela pa arbitražni sporazum ne omenja, ampak nalaga razsodišču, da mora določiti mejo skladno s pravili in načeli mednarodnega prava, kar v spornem primeru Piranskega zaliva pomeni potek meje po sredini zaliva. Beseda pravičnost je v sporazumu omenjena zgolj na splošno in do-

litičnih strank, pravnih strokovnjakov itn., soglasno in brezprizivno sporočajo, da razsodba arbitražnega sodišča v nobenem primeru ne more omogočiti Sloveniji teritorialnega stika z odprtim morjem. In prav iz tega razloga je bil sporazum v hrvaškem parlamentu podprt

skoraj plebiscitarno in z lahkoto tudi ratificiran. Zato so pričakovanja, da bi lahko Slovenija to svojo zahtevo uveljavila prek arbitražnega sporazuma, brez vsake resne osnove.

Po drugi strani pa se Slovenija tem svojim zahtevam zaradi poznanih razlogov (zgodovinskih, političnih, geografskih, pravnih idr.) ne more odreci in mora zato o tem na jasn in odločen način tudi seznaniti mednarodno skupnost. Končno, načelo pravičnosti je nad vsakršnim zakonom in nepravilne rešitve so vedno izvor novih sporov. Podpisniki tako ugotavljamo, da arbitražni sporazum ne rešuje pričakovanj Slovenije in da v tem trenutku in v tem vzdušju ni možen kompromis, ki bi bil sprejemljiv za obe strani. Zato je treba rešitev tega problema odložiti na boljše čase in zanjo poiskati drugačne načine. Tudi sicer je velika verjetnost, da bo sporazum v Sloveniji padel. Če ne drugače, pa na referendumu. Kar pa po našem mnenju ni nobena tragedija, saj mora Evropska unija shajati z mnogo hujšimi spori, kot npr. delno turško okupacijo Cipra, britansko okupacijo Gibraltarja, dovčerajšjo večdesetletno nenapovedano vojno na Severnem Irskem idr., pa se zaradi tega še ni sesula. Kot se tudi ni sesula, ker sta Irska in Češka zelo samozavestno blokirali ratifikacijo Lizbonske pogodbe, da bi prek tega uveljavili lastne vitalne interese. Poleg tega se bo z vstopom Hrvaške v EU schengenska meja premaknila na vzhod in bo

tudi zaradi tega nerazmejen Piranski zaliv zgubil težo in pomen. Zato menimo, da bi morali obe državi (tudi ob morebitni prisotnosti UE) začeti resen dialog o sprejemljivem režimu obnašanja ob še nedorečeni meji, ki bi tako kot na drugih nerešenih spornih področjih omogočil ljudem normalno in nekonfliktno sobivanje. Predvsem bi se morali na obeh straneh varovati govora o populizmu, sovražnega govora in incidentov, ki bi po nepotrebnem zastrupljali medsebojne odnose. Odnosov s Hrvaško ne smemo graditi zgolj na tem, kar nas trenutno razdvaja, ampak prej na kapitalu medsebojne solidarnosti, ki smo jo ustvarili ob številnih hudih skupnih zgodovinskih preizkušnjah in izzivih, od turških vpadov naprej, prek dveh svetovnih vojn, odpora proti fašizmu in nazadnje tudi proti komunizmu. Medtem bi lahko Slovenija v sodelovanju s številnimi drugimi prizadetimi državami sprožila pri pristojnih mednarodnih organih postopek za tako dopolnitev mednarodne pomorske zakonodaje, ki bi bila pravičnejša od sedanje.

Koper, 27. 11. 2009

Podpisniki: Člani in somišljeniki Mnenjskega gibanja za Slovensko Istro: Milan Gregorič, Nadja Gregorič, Borut Jug, Jože A. Hočvar, Dušan Puh, Bruno Eller, Ivica Eller, Darko Butinar, dr. Samo Lasič, Darjo Lasič, Boris Brajnik V imenu in po pooblastilu podpisnikov dostavlja izjavo: Milan Gregorič, Koordinator Mnenjskega gibanja